

PERO

perutninarjev

GLASILO DELOVNIH SKUPNOSTI
SESTAVLJENE ORGANIZACIJE
ZDRUŽENEGA DELA
ZDRUŽENO PERUTNINARSTVO SLOVENIJE

LETNIK II.

PTUJ, JANUAR 1976

ŠT. 2

DELITEV DELA v naši praksi

Magična beseda, ki jo srečujemo na najrazličnejših nivojih človekovega udejstvovanja, v proizvodnji, kulturi, znanosti, politiki, skratka povsod, kjer so združeni delo, um, orodje in material, da bi na specifično organiziran način nastala ali bila proizvedena neka materialna ali duhovna dobrina, ki bi zadovoljevala človekovo potrebo.

Vsaka delitev dela naj bo smotrna, da prispeva k večji rentabilnosti, ekonomičnosti in produktivnosti. Delitev dela znotraj proizvodnih procesov navadno ni sporna, ker je rezultat in posledica določene tehnologije, metod dela, opreme itd. Problematičnejša pa postane takrat, ko o njej razpravljamo na nivoju združbe, kakršna je naša SOZD. Temeljna zahteva ustave je, da mora vsako združevanje dela, ne glede na obliko, pomeniti novo kvaliteto v organizacijskem in družbeno-ekonomskem smislu. Zato tudi SOZD brez smotrne delitve dela ne more biti, pa če gre za združbo vertikalne (različne dejavnosti, ki so medsebojno povezane) ali pa horizontalne narave (kot je n. pr. naša, kjer smo dejansko združeni trije enakih dejavnosti).

Seveda je delitev dela mnogo težje izvesti in zagotoviti pri integracijah horizontalnega tipa (taka je tudi naša), čeprav je rav-

no pri takih dolgoročno zastavljena delitev dela v vertikalnem smislu izredno pomembna in je osnova za uspešen dogovor partnerjev. To pa pomeni, da je potrebno zastaviti in sprejeti najprej dolgoročne cilje SOZD, jih definirati, kvantificirati, dohodkovno opredeliti in šele s tako opredeljenimi in začrtanimi cilji pristopiti k ustvarjanju poslovne politike, metod dela, skupnih opravil, pooblastil itd. To pomeni potem našo novo kvaliteto, ki jo prinaša »delitev dela«.

Zato menim, da so bili doslej naši pristopi k reševanju tega temeljnega vprašanja v bistvu zgrešeni. Iskali smo in izmišljali delitev dela v sferi operativne dejavnosti in funkcij posamezne delovne organizacije, kar je neminovno moralo voditi k neuspehu in celo prepirom, da ne rečem k resnim nesoglasjem. Področje komerciale, kooperacije, tehnologije, družbenega standarda, financ, zunanje trgovine ipd. v posamezni delovni organizaciji specifično in pov-

sod drugače organiziramo in obvladamo. So bistvo poslovne politike podjetja oziroma celotnega reprodukcijskega procesa.

In prav na to »svetinj« delovnih organizacij smo se zagnali z zahtevo delitve dela. Kakšne delitve dela, česa? Delitve trga, interesnih sfer, proizvodnje? Pričeli smo torej z delitvijo nalog in funkcij, ne pa z delitvijo dela v vertikalnem smislu. In kaj se da razumeti pod to delitvijo, ki naj bi bila naša prava vsebinska delitev dela? Prepričan sem, da mislimo na delitev dela, o kateri se v sedanji fazi lahko in moramo dogovoriti, na tisto delitev, ki bo določila, kdo, kje, kdaj in v kakšnem obsegu bo v SOZD skrbel in bo zadolžen za:

- selekcijo in reprodukcijo (stari starši, dejavnost Rodice),
- proizvodnjo — vzrejo in predelavo brojlerjev,
- proizvodnjo, vzrejo in predelavo jajc,
- združevanje sredstev za skupne naložbe, pomembne za SOZD in perutninarstvo v celoti (raziskovalna dejavnost, marketing, ekonomska propaganda, skupne investicije),
- planiranje, razvoj in tehnologijo,

— enotno vrednotenje in urejanje kooperacijskih odnosov v duhu ustavnih določil združenega dela,

— izobraževanje in kadrovanje v perutninarstvu in

— zastopanje, stike ter aktivno sodelovanje z vsemi asociacijami v republiki, zvezi in z drugimi SOZD ter s tem za enotno politiko in uveljavljanje naše proizvodnje v sklopu jugoslovskega kmetijstva.

Sporazum o gornjem bi pomenil zagotovitev realnih in trdnih pogojev za sodelovanje v SOZD. Taka delitev dela bi pomenila vsebinsko medsebojno odvisnost in tesno povezanost med podjetji in potem se ne bi bilo več težko dogovoriti tudi o skupnem opravljanju nekaterih funkcij, ki so danes še »tabu« (med nje štejem prodajo, nabavo, izvoz-uvoz, analizo trga, reklamo, izmenjavo tehnoloških in drugih proizvodno-financijskih in preventivnih informacij in podobno).

Tudi naše skupno glasilo mora in mora opraviti svoje poslanstvo s pravilnim problemskim zastavljanjem in razčiščevanjem spornih in nerešenih vprašanj naše SOZD.

Podrobneje o delitvi dela, predvsem pa, kako si jo zamišljajo posamezne delovne organizacije, kdaj drugič. Franc Tomanič

Izdajateljski svet in uredniški odbor ob prvem ocenjevanju glasila

INFORMIRANOST IN OBVEŠČENOST

Pred vami je prva številka skupnega glasila »Pero perutninarjev« v letošnjem letu. Po vsebini je še daleč od tistega, kar je začrtano v vsebinski zasnovi ustanovitelja — delavskega sveta SOZD, kar je postavil pred sredstva javnega obveščanja X. kongres ZKJ. Uredništvo si bo prizadevalo, prav tako tudi izdajateljski svet, kot najvišji samoupravni organ glasila, da bomo začrtano pot zasnove postopno uresničevali, dosledno in da bodo delavci o vsem pravilno informirani.

Da bi oblikovali naše skupno glasilo, kakršnega zahteva naša samoupravna socialistična družba, kakršnega si želijo naši delavci in kooperanti, se obračamo na vas, dragi bralci, (Nadaljevanje na 2. strani)

Nova sodobna klavnica v Neverkah, ki se arhitektonsko lepo sklada z okoljem

Informiranost in obveščanost

(Nadaljevanje s 1. strani)

da ga pomagata oblikovati s svojimi prispevki, pripombami in predlogi, saj bo le na ta način našel vsak bralec nekaj zase.

Prizadevali si bomo prikazati vse faze nastajanja in uresničevanja družbene in ekonomske politike na področju perutninske proizvodnje, kako uresničujemo sprejete sklepe in izmenjujemo izkušnje. Skratka, o vsem želimo delavce in kooperante informirati s konkretnimi sklepi, podatki in analizami. Želimo, da bi bilo glasilo trdna vez med vsemi organizacijami, delavci in kooperanti, ki nas naj v okviru SOZD še bolj združuje.

Namen glasila je pravilno informirati delavce in kooperante o delu in uspehih njihove delovne organizacije, o položaju njihove delovne organizacije v okviru sestavljene organizacije in da bodo obveščeni o vseh sprejetih sklepih, aktih in drugih odločitvah samoupravnih organov. Le na ta način bodo vsi delavci pravilno reagirali in lažje sprejemali svoje odločitve. Razčiščevanje mnenj mimo samoupravnih organov in strokovnih služb, zlasti z nekonkretnimi podatki, ne služi informiranosti, ki jo želimo v glasilu posredovati. Poskušali bomo prikazati delo in življenje vsakega delavca, iz vsakega oddelka ali enote TOZD in enovite delovne organizacije, vrednotenje njihovega dela, uresničevanje solidarnosti, medsebojno razumevanje in njegovo počutje v delovni skupnosti, pa tudi v prostem času. Želimo pisati o uresničevanju delegatskih razmerij, o strokovni praksi, o stabilizacijskih in drugih ukrepih, o strokovnem izobraževanju, štipendiranju, o delovnih uspehih...

Pisali bomo o skupnih problemih v skupnih sestavkih. Posamezni problemi v vsaki organizaciji združenega dela bodo služili le za medsebojno primerjavo. To bo dalo bralcu celovitejši pregled, medsebojne primerjave pa bi tudi spodbudno delovale na marsikoga. Le na takšen način bo koristno napolnjen prostor glasila in ne bo vprašanja, koliko prostora je dobila katera delovna organizacija v glasilu »Pero perutnarjev«. Tako informiranje in obveščanje delavcev in kooperantov je edino pravilno, saj nadomešča skupno glasilo interna glasila vsake delovne organizacije. O čem želi seznaniti vsaka delovna organizacija svoje in posredno tudi druge delavce v okviru SOZD in s kolikimi prispevki, naj se pomenijo odbori za informiranost iz vsake organizacije.

Vse te zamisli bo uredništvo lahko uresničevalo in dopolnjevalo le s sodelovanjem vas vseh, dragi bralci. V naših rubrikah bo dovolj prostora za zdravo, neposredno in odkrito besedo delavca in kooperanta kot neposrednega proizvajalca. Odkrito naj povesta, kaj mislita in čutita in te besede zberimo v našem glasilu. Zavedamo se, da smo še na začetku poti, da smo kadrovsko v nekaterih organizacijah prešibki, da bi znali opisati to, kar smo začrtali v zasnovi in kar sami želimo. Vendar ni vse to delo samo novinarjevo, pač pa predvsem neposrednega proizvajalca, saj sam ustvarja, sodeluje in odloča ter najbolj pozna probleme.

S takšnim novim programom in ciljem bomo začeli uresničevati našo informiranost in obveščanost delavcev ter kooperantov. Zavedamo se, da vsega ne bo lahko doseči. Zato, dragi bralci, začnimo z delom, da bomo s skupnimi napori opravili vse naloge. Odgovorni urednik

Perutninarji na primorskem koncu smo se komajda otresli strahu pred včerajšnjo zmešnjavo na mesnem trgu in že nas pesti nova nadloga: praznina v poslovanju SOZD, ki je mesno krizo spremljala, se nikakor ne unese, nasprotno čedalje večja se zdi. Da ne bi zapravljali časa in energije tako številne združbe menimo, da je skrajni čas, da se tej sozdovski lenobi postavimo odločno po robu.

Ali smo se z združitvijo pre naglili in šli v politično integracijo? Mirne vesti lahko odgovorimo: Nikakor ne. Nismo se zaleтели, le prepočasi se odvijajo zastavljeni programi. In kje so vzroki? Pokazati le-te je gotovo neahvalna in neprijetna naloga, toda ali imamo pravico do besede, če zamolčimo tisto bistveno, kar je na stvari.

Predvsem, gre za subjektivne silnice, za moč in avtoriteto posameznikov, kj se po inerciji (vztrajnosti) nasprotij nenehno združujejo v tehnokratske strukture. Ali z drugimi besedami: nosilci nasprotnih interesov, interesov konkurenčne in nelojalne narave med sabo, nenehno pletejo nova, tudi malenkostna protislovja (zaostrena nasprotja), kj se zdijo vse bolj pomembna spričo tega, da ti nosilci potegnejo za sabo vse več podrejenih, v resnici pa množica delavcev in kmetov nima predstave ali so konflikt resni in tako huda ovira za sodelovanje med OZD ali pa gre za vprašanje prestižne narave, kjer se cilji posameznega podjetja za vsako ceno predpostavljajo skupnim ciljem pa četudi so skupni cilji rentabilnejši in dolgoročno vzeto edina pot k ekzistenci.

ŠKODLJIVA ZAVEROVANOST V SVOJE OZD

Bistvo negativnega delovanja takih struktur torej je, da se spričo zaverovanosti v svoje OZD nikakor zaresno ne pogledajo v problematiko dru-

gih dveh članic združenega dela. Drugače povedano: neposobne so obravnavati bolj kompleksne, zahtevnejše smotre, kj sestojijo razen iz številke tudi iz novih, porajajočih se družbenopolitičnih aspektov ekonomike.

Ob tej trditvi moramo žal ugotoviti, da tudi številčnega prikaza ne spravijo skupaj, temveč se pogovarjajo brez ustreznega gradiva strokovnih služb in brez sodelovanja samoupravnih organov iz podjetij.

Na drugem mestu gre torej za neinformiranost delavcev in kooperantov po kakšnih predlogih in nadrobnih študijah poteka in se zatika integracijski proces. Še huje je, da so odtujene celo strokovne službe, predvsem komercialne. Odtujenost seveda budno negujejo tehnokratske silnice (»poslovne skrivnosti«, »nezaupanje« in »nesporazumi«). Tako usodo namenjajo tudi novincu, našemu glasilu.

Skupno glasilo je pravzaprav ogledalo, koliko je kdo voljan za dialoge, kj tudi zavzujejo k skupnim delovnim nalogam.

POTREBNA AKTIVNOST SOZD

Gotovo se tudi objektivnih vzrokov za mutnilo v SOZD ne manjka: tu je na prvem mestu zelo raznolika materialna in samoupravna izgrajenost posameznih članic.

Da ne bi bilo zastarelih predstav o kombinatu »Pivka« in zgrešenih predsodkov, da kot partner ni zanimiva, smatrajo za potrebno, da opiševa, kaj smo pri nas v zadnjih letih uspeli narediti in do kod smo naš program uresničili.

Od leta ustanovitve 1959 se je začela reja v majhnih starih vojaških objektih, povečala se je z gradnjo cenenih tehnološko neustreznih kurnikov in z novo tovarno močnih krmil, medtem ko se je takratna uprava naselila v veliki bivalni stavbi za vojaščino. Za druge proizvodne člene kot so valilnica, sortirnica, klavnica in pomožne dejavnosti pa je adaptirala sosednje stavbe.

Že po nekaj letih se je pokazalo, da je sodobna perutninska proizvodnja v takih prostorih nedosegljiva in tudi kapacitete so postajale vse splošno premajhne. Prvi idejni program iz prvih let smo 1969 izpolnili in ga začrtali do konca sedemdesetih. V zadnjih petih letih smo ga z intenzivno gradnjo v glavnem uresnili, tako da smo proizvodnjo malone podvojili in v celji tehnološki verigi posodobili proizvodni proces.

smo prišli perutninarji na Primorskem

K NOVOGRADNJAM SE ADAPTACIJE

Zaradi izredne tehnološke povezave med posameznimi proizvodnimi enotami, smo morali vzporedno z novogradnjo nekatere proizvodne člene izboljševati z adaptacijami, da bi sproti odpravili ozka grla in dvignili nivo tehnologije. Vzporedno z osnovnimi delavnostmi je stekla intenzivna izgradnja in posodobitev kooperacijskih vzrejališč, večji del za brojlersko rejo.

1. Finančno in tehnološko najzahtevnejša je bila nova klavnica s hladilnico in predelovalnico (kafilnerijo). Z njo smo dosegli boljšo obdelavo, boljšo organizacijo dela, možnost hlajenja velikih količin mesa in predelavo v gotova jedila, izkoriščanje klavniških odpadkov ter zaščito okolja kj ga s čistilnimi napravami varujemo pred odplakami.

Neizmerne preventivne pomena je tudi, da smo ustavili staro klavnico v neposredni bližini valilnice in matične jate.

2. Istočasno z izgradnjo klavnice smo zasnovali nov program vzreje matične jate. Zgradili smo dve novi farmi na Kalu in Sušici, vsaka ima okrog 9.000 m² vzrejenega prostora.

Na teh farmah vzrejamo po sistemu vse not — vse ven. Z vzrejo jarkic v kooperaciji in z novimi farmama smo lahko rejo nesnic v stari farmi Neverke tehnološko docela sanirali. Namesto 6 starostnih skupin sta zdaj v stari farmi le dve. Tudi reja jarkic, ki je prej potekala do 6. tedna v Zabičah in nato do 18. tedna v Ravnah, je zdaj tehnološko brezhibna, odpravili smo različne starostne skupine na eni lokaciji in zagotovili veterinarsko-sanitarno izolacijo kooperacijskih obratov, kj se z leto ukvarjajo. Tudi z rejo matične jate (nesnic) so kooperanti uspešni, z Rossom, kakor s sosednjo Prelux provenienco. Tu je tehnologija prav tako naravnana po sistemu all in — all out. Res je, da redimo nesnice v brojlerskih pitališčih zgolj zaradi preventivne izolacije jat oz. starostnih skupin. Z nadaljnjo izgradnjo dveh novih farm bo mo tudi to tesen odpraviti.

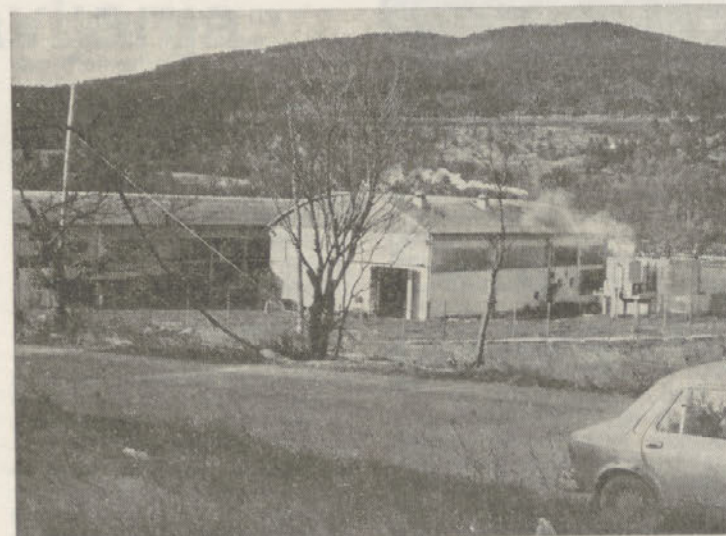
Na farmi Ravne ne vzrejamo več plemenskih jarkic, pa smo te ogromne šede pod eno streho z neustrezno ventilacijo naselili z lahkimi nesnicami za potrošna jajca.

Vsi ti naporji so veljali načrtu za pridobitev dobrega, čvrstega en dan starega piščanca, saj nove farme za broj-

lerske starše zagotovo najso doberne in produktivne, vsaj tako nam zatrjujejo poznavalci, ki trdijo, da jih štejejo za vzorno urejene.

3. Vzporedno z zgoraj opisanimi novostmi smo vsklajevali kapacitete valilnice in sortirnice. Z novimi tehnološkimi rešitvami (novi inkubatorji) smo povečali valilni prostor za 50 %, predvsem z izkoriščanjem stare klavnice, ki jo seveda ni bilo potrebno zavržeti.

4. V skladu z rastjo kooperacijskih vzrejališč in potrebo po mesu na trgu, smo morali rekonstruirati tovarno močnih krmil (TMK). Ob izboljšavah smo ji povečali praktično zmogljivost za okrog 60 %. V letošnjem in drugem letu pa imamo v načrtu uvedbo razsutega tovara krmil in izgradnjo velikih silosov za določene surovine.

Pomemben detajl klavnice — kafilerija s čistilnimi napravami za vodo

5. Ves trud na proizvodnem področju je terjal nemalo živega dela pa tudi denarnih sredstev. Zato se je število delavcev v kombinatu strmo dvigalo, saj je dobil delo vsak, ki je bil voljan prijeti za delo. Pogled nazaj pa pokaže, da rezultatov ne bi bilo, kolikor se ne bi zaposlilo vse več ljudi, ki so poprijeli za delo, kjer je bilo treba zbirati podatke, analizirati, načrtovati, utirati pot na tržišču in nasploh organizirati pripravo dela. Skupni napor delavcev in kooperantov bodo tako dali letos 12.000 ton mesa.

IZKUŠNJE IZ PROIZVODNEGA CIKLUSA

Vse do lanskega leta so bile, kot vidite, težave v proizvodnem ciklusu. Matična jata

se je drenjala na malem prostoru in nič čudnega ni, če so se boleznimi izmikale vsem preventivnim ukrepom. Spričo tega so en dan stari piščanci odstopali od standarda in kooperanti, ki so do neke mere solidarno potpeki, so vseeno nemalokrat zahtevali nadomestilo za izgubljeni dohodek. Posebno še, ker stara klavnica vsled zastojev dostikrat ni zmogla pravi čas prevzeti vzrejenih brojlerev. Ob takih objektivnih težavah so trpeli poslovni odnosi in tudi samoupravni odnosi, ki so tako ali tako morali storiti svojo razvojno pot.

Gre za dvojno pot izgradnje in zorenja pivškega perutninarja, ki danes vse bolj izgublja dvotimost in prinaša novo kvaliteto samoupravljalca.

Rejci brojlerev, vsi do slednjega člani TOZD Obrat za

enot, iz prav toliko družinskih »delavskih svetov«, vključuje se v številne vaške soseske in občinske načrte sedmih občin v primorski regiji dveh republik. Po sestavi razdrobljena, pestra skupina občanov, ki ima v reji brojlerev skupne cilje, enake motive za delo in čedalje bolj ustvarjalno samoupravno politiko. Polovica vzrejnega prostora je zgrajena v zadnjih 6 letih, to so specializirani proizvajalci.

»Pivka« je potemtakem ob intenzivnem materialnem razvoju in naložbah v rekonstrukciji ter sodobnejši organizaciji dela oblikovala tudi delavca in kooperanta. Spričo zavestnega poglobljanja demokratičnih odnosov med zaposlenimi je bilo precej težkih trenutkov; poleg tega taka izgradnja tudi največ stane. A zavedamo se, da je samozavest članov kolektiva kot pogoj za zdrave, ustvarjalne odnose med ljudmi, če natanko premislimo, kapital, ki tudi šteje. In tu vrednost »Pivke« kot partnerja progresivno raste, pridobiva na kvaliteti, ki more zadobiti po dialektički odnosov med proizvodnimi sredstvi in ustvarjalnim živim delom vse večji ustvarjalni polet, torej večjo produktivnost.

SOZD IN ODNOSI MED ORGANIZACIJAMI

Toliko za ilustracijo, kje so se v računici uštelj vplivni in spoštovani graditelji odnosov v SOZD. Ves svet spoznava, da zgolj na številkah ni moč graditi napredka, da materialna vrednost ni sama sebi namen, moč in merilo odnosov med kolektivnimi združbami. Materialna neizgrajenost kot dediščina prejšnje generacije usmerjevalcev razvoja kombinata je torej dušila naš splošen napredek. Dasiravno nam volje do dela in sposobnosti ne manjka, smo se vse dotlej, dokler ni došel do nas občinski vodovod, otepalji tudi s pomanjkanjem vode in nismo mogli smejeje napreči.

Pred nami je, da zaostanek nadomestimo: zgradimo še dve farmi za matične jate, novo valilnico in dozidamo ter sodobno opremimo TMK, posodobimo administracijo in racionaliziramo delo v upravi. Ker se torej na same investicije ni zanašati, je treba dodelati še toliko nadrobni organizacijskih in tehnoloških prijemov, dati mesto inovacijam in izboljšati odnos do porabe materialov in dela. Številni, dobro šolani kadri so pri nas nedvomno preslabo

(Konec na 4. strani)

DELAVCI IN KOOPERANTI

Od prvih 6 kooperantov v letu 1963 do danes so se zmogljivosti brojlerske proizvodnje strmo dvigale ter dosegle 16.000 ton žive teže. Sestoji iz 340 ekonomij, obračunskih

Do kod smo prišli perutninarji na Primorskem

(Nadaljevanje s 3. strani)

izkoriščeni in premalo dajo od sebe! Z določeno korekturo OD v smislu individualne stimulacije in s selektivnim odnosom do kadrov bi se potencialne sile, ki so v ljudeh, zagotovo sprostile.

NAPORI DO USPEHOV

Seštevek dosedanjih naporov obeh TOZD in skupnih služb se zelo nazorno pokaže v brojlarski rej; kot končni fazi proizvodnega ciklusa. Medtem, ko smo v letu 1973-1974 dosegali rezultate, ki so dali proizvodno število 118 (število, ki pokaže uspeh vzreje glede na pogin, porabo krme in težo v določenih dneh vzreje) smo lanj že dosegli proizvodno število, ki je v povprečju 135, kar predstavlja pravečati skok naprej. Planirane količine mesa smo presegli za 5 %, zmanjšali pa tudi porabo zdravil na eno tretjino, zmanjšali transportni pogin in konfiskat na tretjino in proizvedli 1.300 ton kvalitetne mesne moke, kar vse strmo izboljšuje krivuljo storilnosti in ekonomičnosti.

Boljše delo nam je omogočilo, da smo prešli na večje osebne dohodke po najboljši demokratični poti — postavke smo oblikovali na zborih delovnih ljudi. Potrebno je izdelati kjerkoli je to možno še individualne kriterije OD, zakaj leto, ki je pred nam; bo čas, v katerem bomo izkazali koliko zmorem; sedaj, ko ni večjih objektivnih, ne zunanjih ovir na poti k napredku.

Da zaključiva: instrumenti odločanja v kolektivih se podružbljajo, vodilna delovna mesta doživljajo prepoved v smislu naloge aktivirati ustvarjalne moči in znanje sodelavcev v delovni organizaciji. In tu je lahko cokolik izmenjavj dobrin med članicamj SOZD, kolikor se kolektive še nadalje z večjo roko zapira vsakega vase. V »Pivki« je malo takih teženj zaradi demokratizacije odločanja na vseh ravneh, v vseh sredinah naše delovne skupnosti.

Prepričana sva, da so pivška vrata za skupne cilje odprta, saj premorem; dovolj konstruktivnih, zavestnih sil. Zakaj delavec in kooperant iz »Pivke«, »Perutnine« Zalog in »Perutnine« Ptuj imata pred sabo velike cilje iz Samoupravnega sporazuma SOZD in ne moreta dovoliti, da se skli-

cujejo jalovi sestanki brez odgovorne priprave gradiva in brez delovnih nasledkov. Koliko skupnih problemov je, ki bi jih morali skupno reševati!

ANALITIČNE OCENE DELOVNIH MEST

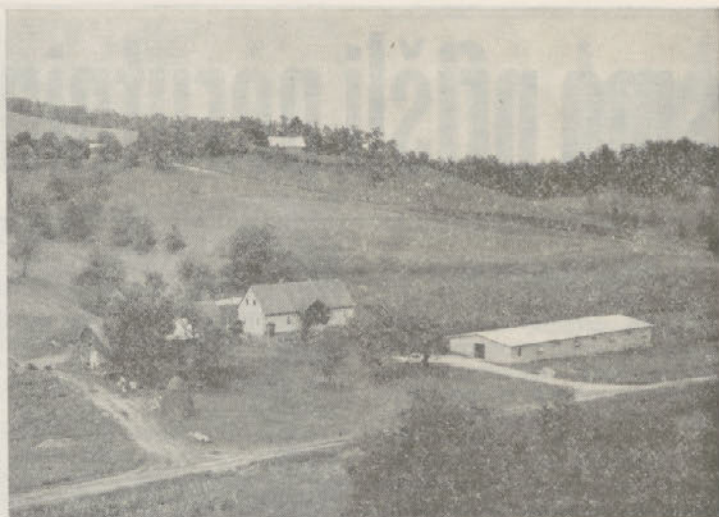
Denimo pristop k analitični oceni delovnih mest, ker gre za enake potrebe in za trojne izkušnje po tej plati. Poenotenje plačila kooperantov, celo na ravni republike; odnos do gradnje brojlarskih pitališč, ki so trenutno po velikosti omejena na investicijo pol milijona din, kar sploh ni ekonomično; ali pa pristop k programu provenience Rodice, ki ga le-ta ponuja kot tehnološko in znanstveno pridobitev, vse do nedavno pa je bila deveta brigada, kdo bo nosilec tako odgovornega in zajetnega programa; nadalje bi bil potreben skupen nastop do obdavljenja kooperantov, ki ga občine zelo različno obravnavajo in obstoja nevarnost, da kooperacijsko proizvodnjo zavrejo.

Kakšna delitev dela neki lahko nastane, če nas ne zanimajo kompatibilni cilji drugih sorodnih gospodarstev subjektov. Delitev dela lahko nastane samo na podlagi študije, ki obsega analizo statusa quo v podjetjih članicah, sintezo kompatibilnih ciljev in končno vskladitev programov. Službe in kadre za tako delo imamo, zadolžitve so stare že leto dni, a delo ni nitj začeto?

Delitev dela sama po sebi seveda ne bo obrodila sadov, kolikor je ne bomo razširili na druga področja poslovanja. Dlje se bomo skupnemu nastopu spretno izmikali, s previdnimi manevri, toliko večja bo osebna odgovornost posameznikov, zakaj izmahnile se nam bodo perspektive drugačnih, drugotnih povezav v gospodarskem in družbenem prostoru. Neskaljena ravnodušnost širšega vodstva in organov SOZD in neodgovorno zavlačevanje nalog se kot odgovornost za neuspehe razrašča na cele kolektive. Tako stanje pa dolgo ne more trajati.

Ob koncu naj nama bo dovoljeno, da dava vzpodbudo, da bi še drugi dve članici podobno predstavi in nanizali nekaj kritičnih misli iz pozicije delavca in samoupravljalca, ki motri naš integracijski proces od daleč in brez prestižnih predsodkov.

Vital Turnšek
Marija Štefan

Eden izmed nad 400 kooperantov na območju »Perutnine« Ptuj

Ali bomo zakikirikali?

V SOZD je veliko stvari, ob katerih bi morali biti glasnejši. Tokrat mislim na kikirikanje o uvažanju produktov domače selekcije v redno široko proizvodnjo perutnine. Razne izjave izven našega kroga in komentarji po radiu (3. 12. 1975 — v radijskem dnevniku in 14. 12. in 23. 12. v kmetijski oddaji), na televiziji (v kmetijski oddaji 11. 1. 1976) in v časopisih (Nedeljski dnevnik 11. 1. 1976 in Komunist 22. 12. 1975) so označile naše pristopanje ali bolje obhod tega vprašanja kot živkanje. Kar predstavljajte si še neizvaljeno ali še mokro, lačno ali prezeblo piščet, kako čivka, ko si ne zna pomagati. Komentarji nas niso obsodili, da si ne znamo pomagati; nasprotno, vsak se trudi na svoj način in smer ter dokazuje, da ima prav. Manjka samo še razločna ugotovitev, da ne more biti med doslednimi konkurenti skupnega jedra.

V medsebojni razpravi o poenotenju reprodukcije smo razkrili pripravljenost za žrtvovanje nekaj gramov nižjeka prirastka piščancev, na slabšo konverzijo, neznano obnašanje živali v razmnoževanju itd. Izrazili smo tudi nezaupanje v sposobnost lastnih strokovnih moči, da iz razpoložljivega materiala kaj iztisnemo, odberemo, ustavimo in seveda napredujemo. Deloma pod vtisom tega manjvrednostnega kompleksa, večji del pa zaradi

drugih nagibov, smo se do pred kratkim uspešno upirali prizadevanjem Rodice za večjo uhlevitev Preluxa v naše farme in pitališča, kakor tudi smernicam za čimprejšnjo osamosvojitve od uvoza. Zaverovani v uspešne 15-letni razvojne baze v proizvodnji perutninskega mesa in v svojo konkurenčno sposobnost pač nismo mogli dovolj tehtno oceniti priložnosti in vrstnega reda za osvojitve vloge osnovne reprodukcije za potrebe Jugoslavije.

Od republiškega sekretariata za kmetijstvo je prišla ideja za organiziranje TOZD za selekcijo. V njej bi naj združili vsi večji slovenski proizvajalci svoja sredstva in se zavezali za vključevanje domačega Preluxa namesto sedanjih Hubbardov, Rossov in Hybrov. Ideji, ki je pogojno prodirala, če hočemo še kakšno naklonjenost upravnih forumov, smo priklimali, pričivkali, ne odklonilno pa tudi ne odločilno.

Med nami je napredovalo živkanje in kokodakanje: »Kdo naj bo nosilec programa? Kako in s čim bomo izvajali naloge selekcije?« Rečeno je bilo: »To je stvar Zaloga!« Pa tudi: »Zakaj ne še koga ali vseh?« Najbolj iskren je bil predlog: »Selekcijo in razmnoževanje naj prevzame Zalog, Rodici bodo dajali del sredstev iz sklada ŽPS, toliko, da bomo imeli mir. Če je Prelux za nas primeren, se bomo odločili, ko bo najboljši med rivali iz tujine!« Naknadno se je oglasil še pogoj

(Nadaljevanje na 5. strani)

Dopisujte v svoje glasilo!

Ali bomo zakikirikali?

(Nadaljevanje s 4. strani)

Ptuj iz znane razprave o delitvi dela, da se zaupa Zalogu naloga pod pogojem, če se odpove proizvodnji mesa ali vsaj prodaji, ki jo je Ptuj pripravljen nadomestiti.

Ne bi se spuščal v polemiko, kako so bile izrečene in kako mišljene besede. Dejstvo je, da je bilo čivkanje objavljeno v javnih občilih, da se je kokodakanje slišalo v razpravi in da zelo trdno visl nad nami odgovornost za nadaljnji razvoj celotnega perutninarstva Slovenije. Ni mi znano, koliko in kako so o tej zadevi obveščeni naši delovni kolektivi. Če so, potem bi rekel, da pričakujejo prvi, podobno kot politična in gospodarska javnost, da bomo vsak čas krepko, jasno in odločno zakikirikali:

1. Domača selekcija je naša naloga in njen uspeh je naš cilj.

2. Sredstva, delo in vse, kar je za izvajanje potrebno, bomo takoj združili in pripravili najprimernejšo organizacijsko obliko (TOZD?).

3. Produkte dosedanje selekcije bomo uvajali v pospešenih deležih v našo reprodukcijo.

4. Pripravljenost in odločitev za združevanje v tej fazi perutninske proizvodnje bomo v najkrajšem roku izkazali z odpovedjo pogodb s tujimi dobavitelji in s predložitvijo programov za obnavljanje jat staršev v letošnjem in bodočih letih.

Marjan Munda

Dobro informiranje - nujen pogoj samoupravljanja

Biti danes dejanski upravljalec pomeni biti aktiven. Da bi lahko odločali o dogajanjih v delovni organizaciji, moramo poleg poznavanja teh dogajanj spoznati tudi druge dejavnike, ki vplivajo na ta dogajanja. Od tod tudi prihajamo do ugotovitve, da je informiranje nujen pogoj samoupravljanja.

Delavci bi morali obvezno vedeti, kaj se okrog njih dogaja, o čem se razpravlja, kaj se odloča, da bi v pravem trenutku, odvisno od svojih sposobnosti in možnosti, mogli podati svoje mnenje, poglede, stališča in istočasno aktivno sodelovati v reševanju problemov in sprejemanju odločitev, pomembnih za enoto, TOZD, delovno organizacijo, SOZD, v kateri so zaposleni.

Resnica je, da nimamo nobenih standardov, kaj vse bi delavec moral vedeti. Podatki, s katerimi razpolagamo, nas opozarjajo na nizko stopnjo informiranosti delavcev in da tudi iz tega razloga bolj popolno samoupravljanje ni mogoče. Če želimo delavca — proizvajalca še bolj vključiti v proces samoupravljanja, potem ga moramo seznaniti z vsemi stvarmi, o katerih se bo razpravljalo. Samo takrat lahko pričakujemo, da bo delavec podal svoje mišljenje. Če pa ni seznanjen s pravim stanjem, ni pričakovati, da bi podal svoje mnenje in sodeloval pri neki odločitvi. Preprosto povedano, če nekdo ne pozna problema, potem o njem ne more razpravljati.

Z dobrim informiranjem bomo dosegli to, da se bo delavec začel še bolj zanimati za informacijo in vse tisto, kar le-ta vsebuje. Da pa bi delavec lahko pravilno razumel informacijo, mora biti popolna, pravočasna, aktualna, objektivna in predvsem razumljiva. Drugače povedano, informacija mora biti ozko vezana s problemom, o katerem se informira, mora biti resnična, izvirna, mora ustrezati dejanskemu stanju in podana v takšni obliki in na takšen način, da sta njeno bistvo in vsebina dostopni in razumljivi vsakomur, posebej pa tistemu, kateremu je namenjena.

Z dobrim in pravilnim informiranjem bomo dosegli to, da bo delavec — proizvajalec materialnih in dohodkovnih dobrin — resnično sodeloval v procesu samoupravljanja in da bo pri odločanju znal resnično in pravilno presojeti, kaj in kdaj je nekaj splošno družbeno koristno in kdaj ne. Vedel bo, kako je treba vklopiti svoje osebne interese v okvir skupnih interesov podjetja, SOZD, družbe.

Jasno je tudi to, da se bo z dobro organiziranim informiranjem povečala odgovornost slehernega člana delovne skupnosti do sodelavcev, do enote, TOZD, celotnega kolektiva, SOZD in do družbene skupnosti kot celote.

Nekateri izmed izdelkov iz perutninskega mesa

Skupna ocena glasila PERO PERUTNINARJEV

Da boste bralci lažje spoznali svoje skupno glasilo, vam ga moramo na kratko predstaviti. V prvi številki smo objavili zasnovo in programske naloge, danes pa še nekaj osnovnih podatkov.

PERO PERUTNINARJEV

ima dva samoupravna organa: izdajateljski svet in uredniški odbor. Oba delata v skladu z zakonom o javnem obveščanju, statutu in sklepih ustanovitelja ali drugim splošnem aktu. Po sklepu delavskega sveta SOZD, bo urejal poseben pravilnik naloge in pristojnosti obeh organov in vsa druga vprašanja v zvezi z izdajanjem glasila. Pravilnik mora biti sprejet meseca marca t.l.

Izdajateljski svet sestavljajo delegati izdajatelja in drugih zainteresiranih organizacij in delegati časopisa. Slednje iz-

volijo člani uredniškega odbora. Izdajateljski svet je tako sestavljen iz dveh delegacij in lahko uredita način glasovanja ločeno, ali skupno, odvisno od tega, ali imata enako število članov ali ne. Skupno glasilo smo tudi prijaviли sekretariatu za informacije pri izvršnem svetu Slovenije, z vsemi potrebnimi podatki in prilogami.

Da bi dobili čimveč praktičnih izkušenj pri samoupravnem urejanju glasila, sta po izidu prve skupne številke, dne 6. 1. 1976, skupaj obravnavala delo oba samoupravna organa glasila. Bilo je premalo časa, da bi lahko izdelala podrobno kritično oceno, tako v tehničnem, kot v vsebinskem pogledu, saj so nekateri delavci, pa tudi kooperanti, sprejeli glasilo šele po novem letu.

OCENA, PRIPOMBE IN PREDLOGI

Iz razprave o ocenitvi dela prve številke navajamo le nekaj pripomb in predlogov. Kraj izdaje glasila ni bil na najbolj ustreznem mestu, po mnenju nekaterih

(Nadaljevanje na 6. strani)

S pravilnim informiranjem o vseh dogodkih bomo ustvarili pogoje za delovanje v duhu idej, stališč in pogledov, ki ustrezajo našim družbeno-ekonomskim in političnim pogojem.

Mato Šoljič

SKUPNA OCENA GLASILA „PERO“

(Nadaljevanje s 5. strani)

članov. Napake so videli nekateri v tem, da pri vseh fotografijah ni bil naveden kraj ali delovna enota, kjer je bil napravljen posnetek. Slišali smo pripombe, da so nekateri članki predolgi, drugi objavljeni pa preveč razbiti oziroma razdeljeni. Nekateri so kritizirali, da koledar v glasilu ni bil potreben, drugi, da bi ga lahko vstavili na sredino časopisa. Vsekakor so pripombe članov obeh organov vzpodbudne, saj se zavedamo, da mora biti glasilo tehnično tako urejeno, da bo tudi na pogled všeč večini bralcev.

V vsebinskem pogledu so člani ugotovili, da manjkajo prispevki od posameznih enot, o delu in življenju neposrednih proizvajalcev in njihovih organov upravljanja ter humor. Kritične pripombe organov ne smejo vzbuditi pri avtorjih občutka kritike, ali morda cenzure, saj sta oba organa odgovorna, da se dosledno izvajata sprejeta zasnova glasila. Tako stališče je bilo sprejeto ob analizi članov posameznih avtorjev, ki se poslužujejo neodločnih izrazov pri opisovanju posameznih problemov ali dejstev iz strokovnega področja, namesto da bi navedli ime organa strokovne službe ali drugi konkreten vir, od katerega je informacija prišla. Povprečnega bralca pusti tako pisanje v nejasnem položaju. To še tembolj, če se analizira kakšen predlog, ki še ni dodelan, obravnavan na ustreznih organih ali strokovnih službah in ni konkretno navedeno, komu je namenjen.

KRITIKA S SPODBUDO ZA NAPREJ

V začetni fazi, ko iščemo avtorje člankov, se tudi dogovorimo o vsebini in iz katere delovne organizacije naj bo prispevek. Uredniški odbor ne določa naslovov, saj je to prepuščeno piscu članka. Kljub takemu dogovoru so člani ugotovili, da iz Ptujja ni bilo objavljenega prispevka o pogledu na delitve dela. Kritiki so izrekli tudi na objavo »Model enotnega stroškovnika pri vzreji piščancev v SRS«. Postavljeno je bilo konkretno vprašanje: »Kako to, da je stroškovnik objavljen brez ovrednotenja samoupravnih organov SOZD-a in strokovnih združenj.«

Vprašanje je vzbudilo tudi odločitev obeh organov, da je potrebno na vsa postavljena vprašanja objaviti odgovor v naslednji številki. Uredništvo

Bašič Enver, Brumen Janez, Burnik Ljudmila, Celarc Ivanka, Dimic Franc, Drobnič Alojz, Drobnič Marija, Horvat Edvard, Jovanovič Živojin, Jureš Slavko (20), Kuhar Antonija, Kuhar Pavel, Ozmec Alojzija, Skafar Stefan (20), Skraba Milan, Štrumbelj Slavka, Trebušak Franciška in Trobevšek Janez — to so imena slavljenec, ki so konec preteklega leta praznovali deset oziroma dvajsetletnico dela v podjetju.

mora poskrbeti odgovore od pristojnih strokovnih služb, če samo ne razpolaga s potrebnimi podatki. Na nekatere članke ali postavljena vprašanja pa lahko odgovarjajo drugi avtorji.

Na skupni seji sta oba organa obravnavala še o nakladi in ceni skupnega glasila. Vsaka delovna organizacija je sporočila uredništvu zahtevek po številu izvodov in razdelilnik po enotah.

KLJUB STROSKOM MOZNO VARČEVANJE

Tudi v bodoče bo potrebno vsako spremembo glede števila izvodov pravočasno sporočiti, glede cene pa moramo pojasniti, da je potrebno v strošek zajeti poleg tiskanja in ostalih tiskarskih stroškov še stroške za odpremo, izplačilo honorarjev avtorjem prispevkov in tehničnega urejanja ter za dolžnostne izvide glasila. Bežen izračun pokaže, da znašajo stroški v tiskarni približno pet šestin, drugi stroški pa eno šestino od celotnih stroškov. Natančnega izračuna še ni mogoče izdelati, ker še vsi stroški niso obračunani. Postavljen je bil tudi predlog, naj bi člani uredniškega odbora dobivali pavšalno nadomestilo za izgubljen čas od vsake številke. O tem predlogu bodo seveda morali najprej razpravljati samoupravni organi vsake delovne organizacije in predlagati poslovnemu odboru SOZD-a svojo odločitev. Vsekakor so člani uredniškega odbora z dodatnim delom obremenjeni, poleg tega je to organ, ki se mora redno sestajati po vsaki številki. Odgovornost članov uredniškega odbora ni majhna.

Na koncu sta oba organa odločala še o nekaterih tekočih nalogah in sprejela vsebinsko razvrstitev člankov za naslednjo številko ter se dogovorila, iz katere delovne organizacije bodo avtorji poslali svoje prispevke.

Franc Potočnik

Vsem
jubilantom
tudi mi,
čeprav malo
pozno,

ISKRENO
ČESTITAMO

Direktor Perutnine Zalog, tovariš Munda je govoril na prireditvi o prehojeni poti Perutnine od njenih začetkov do danes, pri tem pa jubilate pohvalil in čestital vsem, ki so s svojim dolgoletnim delom pripomogli do njenih uspehov.

Martin Trdin

Stroškovnik vzreje piščancev

Iz poročila uredniškega odbora je razvidno, da so nekateri delavci nezadovoljni, ker smo objavili prispevek »Model enotnega stroškovnika pri vzreji piščancev v SRS« v prvi številki skupnega glasila. Kritika se nanaša le na objavo, ne na vsebino ali model kot tak. Verjetno pa nekatere, zlasti še kooperante, moti dejanski izračun in posamezne osnovne postavke za izračun kalkulacije. Očitajo, da je bil stroškovnik objavljen, še preden so o njem razpravljali organi SOZD in drugi strokovni organi ali združenja.

Stroškovnik pomeni prvi poskus skupnega in enotnega reševanja vprašanj, ki se pojavljajo kot ekonomska, družbeno-politična in socialna v sferi kooperacijske proizvodnje in odnosov v njej. Prav je, da privede to začeto vsklajevanje do enotnega vred-

notenja dela kooperanta, do enotnih stališč do delitve delno vloženega tujega minulega dela (kredit) in lastnega ter naj pomeni našo pripravljeno in zahtevo po sodelovanju pri kreiranju naše socialistične stvarnosti v sferi zakonodaje, ki je tako kot mi in naš odnos v razvoju in išče najprimernejše in najpravičnejše rešitve.

O teh problemih bomo še pisali in smo zadovoljni, da smo vzbudili vašo pozornost. Ne bomo in ne smemo pa dopustiti, da bi se poglobljeno in začeto delo obrnilo v konflikt interesov posameznikov ali skupin. Prav zato je ta naloga še tolikanj odgovornejša in jo tudi opravljamo skupaj z najširšo javnostjo in skupaj z zbornico, Zadržno zvezo, sekretariati, SOZD, delovnimi organizacijami in kooperanti.

Franc TOMANIČ

NOVE TOZD V PERUTNINI PTUJ

V mesecu decembru preteklega leta so delavci posameznih obratov Mesokombinata »Perutnina« Ptuj sklenili ukiniti (razformirati) TOZD Proizvodnja-predelava in iz nje ustanoviti 5 novih TOZD.

Nove temeljne organizacije združenega dela so postale:

1. TOZD Perutninske farme, s sedežem v Selah štev. 41, ki obsega:

- farmo piščancev Breg,
- farmo nesnic Sela,
- farmo nesnic Kidričevo in
- valilnico Turnišče.

2. V TOZD Mesna industrija Ptuj, s sedežem na Zagrebški cesti 37, Ptuj, spadajo:

- perutninska klavnica,
- živinska klavnica,
- mesna predelava in laboratorij in
- kuhinja družbene prehrane.

3. TOZD Tovarna krmil, s sedežem Ptuj, Zagrebška cesta 52, Ptuj.

4. TOZD PP comerce Ptuj, s sedežem v Ptuj, Potrčeva 8; v njeni sestavi so::

- prodajalne in
- prodajna skladišča.

5. TOZD Servis Ptuj, s sedežem Potrčeva 8, v Ptuj, sestavljajo enoto:

- avtopark,
- obrtne delavnice in
- pralnica.

Priprave za novo samoupravno organiziranje so bile obsežne in vsestranske ter so trajale več kot leto dni. Izvajala jih je posebna komisija, ki je pripravila ob pomoči političnih organizacij in v sodelovanju strokovnih delavcev Skupnih služb predlog za organiziranje temeljnih organizacij in zanj naslednje podatke:

— ugotovitev, kateri deli TOZD Proizvodnja-predelava pomenijo delovno celoto, z navedbo kapacitet in pogojev za delo;

— določitev sredstev prejšnje TOZD, s katerimi bodo upravljali delavci v novih temeljnih organizacijah;

— ugotovitev terjatev in obveznosti TOZD ter njihova razdelitev med posamezne temeljne organizacije;

— ugotovitev vrednosti investicijskih naložb v posameznih temeljnih organizacijah;

— pogoje za pridobivanje dohodka in dohodek, ki bi ga po teh pogojih mogle doseči posamezne temeljne organizacije v bodočem poslovanju;

— rentabilnost poslovanja novih temeljnih organizacij in

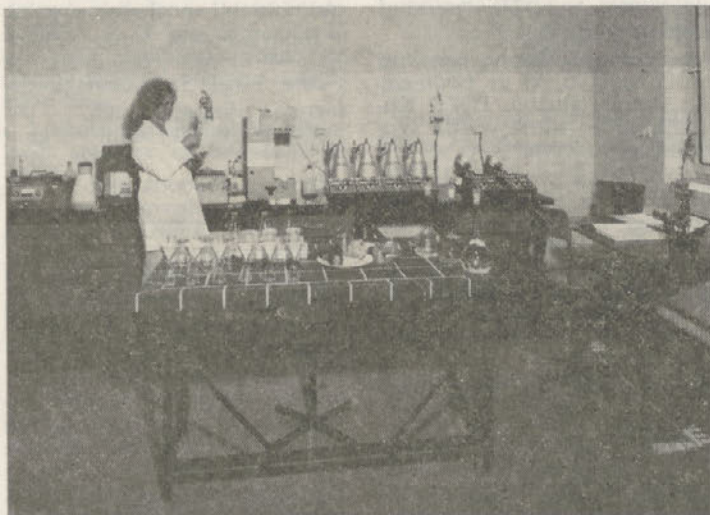
— osnove, na katerih bi bilo mogoče urediti odnose med posameznimi organizacijami in združevanje sredstev.

ODLOČITEV DELAVCEV NA ZBORIH

Po teh podatkih so se odločili delavci na zborih, potem ko so ugotovili, da obstojajo vsi pogoji za konstituiranje novih temeljnih organizacij, da te tudi ustanovijo.

Podatki v prej omenjeni analizi so bili izdelani po stanju 30. 9. 1975 in bodo dopolnjeni še z rezultati zadnjega četrtletja 1975.

Zraven analize pogojev za nove TOZD je komisija pripravila tudi samoupravni sporazum o združitvi TOZD v delovno organizacijo. Ekonomski elaborat oziroma analiza

Eden izmed laboratorijev PP Ptuj — laboratorij mesne industrije

pogojev za formiranje novih temeljnih organizacij in sporazum sta sedaj v javni razpravi, ki bo odprta še en mesec, t. j. do zaključnega računa, ko bo možno dokončno razdeliti premoženje med nove TOZD.

GLAVNE ZNACILNOSTI SPORAZUMA

Glavne značilnosti samoupravnega sporazuma, v katerem je 13 poglavij s 140 členi, so:

V uvodnem delu so opredeljeni cilji združevanja temeljnih organizacij v delovno organizacijo ter temeljna načela bodočega poslovanja. Temeljne organizacije združujejo svoje delo in sredstva v delovni organizaciji zato, da bi s skupnim delom dosegli večjo učinkovitost svojega dela in poslovanja ter skladnejši razvoj vseh TOZD. Takšna povezanost je potrebna pri načrtovanju razvoja, delitvi dela ter pri ustvarjanju in delitvi ter ponovnem združevanju dohodka.

Z združevanjem v delovno organizacijo pa se delavci in člani ne odpovedujejo svoje temeljne pravice, da prek zborov delovnih ljudi neposredno odločajo o rezultatih svojega dela.

PRAVNI POLOŽAJ DELOVNE ORGANIZACIJE IN TOZD

Firma delovne organizacije in njen status se z novimi temeljnimi organizacijami ne spremeni. V njeni sestavi je le več temeljnih organizacij, t. j. 5 novo ustanovljenih in TOZD Kooperacija Hajdina, ustanovljena leta 1973 in se njen položaj sedaj ne menja.

Dejavnosti novih temeljnih organizacij izhajajo iz tistih analog, ki jih te opravljajo v okviru predmeta poslovanja delovne organizacije in se ne razlikujejo od dosedanjega dela obratov. Razširjen je le predmet poslovanja trgovske

razen trgovske temeljne organizacije, ki opravlja funkcijo prodaje blaga, pa zato nastopa do kupcev in dobaviteljev v svojem imenu in za svoj račun. Zadržana so pooblastila tudi pri TOZD Kooperacija za sklepanje kooperacijskih pogodb in nabavo opreme, stetje in kuriva. Prav tako so si vse temeljne organizacije zadržale nabavo nadomestnih delov za tekoče vzdrževanje, nabavo drobnega inventarja ter potrošnega materiala.

Odgovornost temeljnih organizacij za obveznosti delovne organizacije dogovorjena solidarnost. Neomenjena solidarnost odgovornost se predvideva tudi med TOZD.

POSLOVANJE MED TOZD

Medsebojno poslovanje med TOZD urejajo delavci in člani na načelih samostojnosti, enakopravnosti ter na načelih vzajemnosti ter solidarnosti. Poslovna razmerja nastajajo na osnovi prometa proizvodov in storitev med TOZD in na osnovi združene finančne funkcije. Zaradi tehnološke povezanosti so TOZD med sabo dolžne prevzeti vse proizvode, ki so določeni z gospodarskim načrtom. Kupoprodajna razmerja med temeljnimi organizacijami bodo vrednotena po dogovorjenih internih cenah ali po tržni ceni. O vrsti cene in višini interne cene se bodo temeljne organizacije dogovorile ob sprejemu letnih načrtov ali pozneje s posebno pogodbo. Interne cene vsebujejo normativne stroške proizvodnih faktorjev za posamezne proizvode ali storitve in povprečno stopnjo akumulacije. Stopnja akumulacije je za vse TOZD enotna in se računa na planirani interni družbeni produkt. Proizvodne temeljne organizacije bodo praviloma med sabo poslovale po internih cenah, s prodajno temeljno organizacijo pa po tržni ceni. Med interno in tržno ceno se bodo ugotavljali odmiki za vse glavne proizvode in surovine, ki se bodo porazdeljevali med temeljne organizacije, ki med sabo poslujejo po interni ceni. Ključ za porazdelitev odnikov je interni produkt temeljne organizacije. Komisija, ki je tako rešitev nakazala, ugotavlja, da za razne proizvode v perutninskem sektorju sicer obstajajo tržne cene, vendar so te tako deformirane, da bi prve temeljne organizacije poslovale z izgubo, druge pa bi zato imele nenormalen dohodek. Zaradi tega je nujno, da imajo vse TOZD enotno kalkulacijo, da vse temeljne organizacije kalkulirajo enotno stopnjo ostanaka dohodka ter da ostanek dohodka (plus ali minus) ki je posledica tržnih oscilacij prav tako delijo po enotnem ključu na vse TOZD.

(Nadaljevanje na 8. strani)

NOVE TOZD V PERUTNINI PTUJ

(Nadaljevanje s 7. strani)

ORGANIZACIJA DELOVNE ORGANIZACIJE IN SKUPNIH SLUŽB

V tem poglavju je rečeno, da mora delovna organizacija z svojo organiziranostjo omogočiti normalno delovanje in poslovanje vseh TOZD in skupnih služb. Organizacija se mora stalno prilagajati potrebam in zahtevam nadaljnega razvoja družbeno ekonomskih odnosov in samoupravljanja.

Skupne službe so organizirane v sektorje in službe. Sektorji so: razvojno planski, finančno računovodski, komercialni in splošno kadrovski. Službe pa so: interna kontrola, pravna služba ter varstvo pri delu in požarna varnost. Delo skupnih služb vsklajuje generalni direktor. Odnosi med TOZD kot uporabniki storitev in skupnih služb kot izvajalci storitev se uredijo s samoupravnim sporazumom.

Razvojno programiranje in načrtovanje je v novi samoupravni organiziranosti eno od temeljnih področij združevanja razne delitve dela v eno celoto. Zaradi tehnološke povezanosti se vloga te službe še povečuje. V okviru te funkcije sporazum opredeljuje razvojno programiranje in gospodarsko načrtovanje. Razvojno programiranje spada v domeno neposrednega upravljanja, medtem, ko o gospodarskih planih temeljnih organizacij kot delovne organizacije odločajo delavski sveti po predhodni obravnavi v delovnih kolektivih.

SREDSTVA TEMELJNIH ORGANIZACIJ

Vsaka TOZD ima svoja sredstva v poslovnem rezervnem in skladu skupne porabe. Začetna sredstva so temeljne organizacije pridobile ob konstituiranju iz likvidirane TOZD Proizvodnja-predelava. S sredstvi opravlja vsaka temeljna organizacija v skladu s predpisi.

Pri delitvi premoženja, aktive in pasive, so bili uporabljeni kriteriji za enakopraven start temeljnih organizacij za nadaljnje delo.

Celotni dohodek bodo temeljne organizacije pridobivale s prodajo svojih proizvodov ali storitev drugim TOZD in z deležem na dohodku iz združenih sredstev. Enakopravnost v pridobivanju celotnega dohodka se bo realizirala preko interne cene in razdelitve tržnega dohodka.

Dohodek bodo temeljne organizacije delile na sredstva za osebno in skupno porabo in na sredstva za razširitev materialne osnove dela ter na rezerve. Pri delitvi sredstev

bo potrebno upoštevati osnove in merila, ki jih vsebujejo družbeni dogovori in samoupravni sporazumi.

Temeljne organizacije bodo združevale sredstva za financiranje združenih funkcij na nivoju delovne organizacije. Cilj združevanja sredstev je doseči maksimalni dohodek na nivoju združenih TOZD. Temeljne organizacije bodo združevale za vse osnovne in trajne obratne naložbe svoja sredstva na kredit z obrestmi ali brez obresti z sovlaganjem ali prenosom na drugo TOZD v skladu z njenim interesom. Ob vsakokratnem združevanju sredstev se bodo o pogojih združevanja TOZD posebej sporazumele.

Za vsako TOZD bo posebno knjigovodstvo, ki ga bodo vršile skupne službe. TOZD Kooperacija bo sama vodila svoje knjigovodstvo.

Žiro račun pri SDK bi naj bil v bodoče eden. Zraven eksternega žiro računa pa bo vsaka TOZD imela svoj interni žiro račun. Knjigovodstva in interni žiro računi morajo zagotavljati vpogled v stanje in gibanje sredstev temeljnih organizacij.

KOMERCIALNO POSLOVANJE

Komercialno poslovanje bi naj v bodoče potekalo v dveh smereh. Službo nabave in zunanje-trgovinsko poslovanje bi naj opravljal skupne službe, prodajno funkcijo, pri čemer je mišljena celotna prodaja blaga proizvodnih obratov pa trgovska temeljna organizacija. Skupne službe kot TOZD PP comerc sta dolžni opravljati komercialne posle tako, da se doseže čimbolj poslovni uspeh za TOZD in delovno organizacijo kot celoto. Topogledno nosijo obe tudi polno odgovornost za prevzeti funkciji.

NAČELA MEDSEBOJNIH RAZMERICIJ V ZDRUŽENEM DELU

Medsebojna razmerja delavcev v združenem delu bi naj bila med temeljnimi organizacijami čimbolj poenotena. S skupnim urejanjem razmerij združenega dela želimo izenačiti položaj delavcev v okviru delovne organizacije. Med skupna urejanja razmerij spada zlasti enotnost pridobivanja pravic delavcev iz minulega dela, uporabe enotnih kriterijev za ocenjevanje delovnih mest, možnosti za razporejanje delavcev iz ene v drugo TOZD, uporabo komunikacij in obveščanja.

UPRAVLJANJE DELOVNE ORGANIZACIJE

Delavci in člani — kooperanti upravljajo s sredstvi in rezultati lastnega dela neposredno na zborih delovnih ljudi, prek organov upravljanja

TOZD in preko skupnih organov delovne organizacije.

Na zborih delovnih ljudi se odloča o ustanovitvi TOZD in vseh njenih poznejših statusnih spremembah, o sprejemanju samoupravnih sporazumov in drugih normativnih aktov, o programih razvoja temeljnih organizacij in delovne organizacije, o delitvi dohodka, o združevanju sredstev in podobno.

O najvažnejših stvareh se lahko razpiše tudi referendum.

Skupni organi delovne organizacije so: delavski svet, kolegijski izvršilni organi in individualni poslovni organ.

Delavski svet bodo sestavljale 4 članske delegacije iz vsake TOZD in 3-članska delegacija skupnih služb.

Kolegijski izvršilni organi so:

odbor za gospodarstvo, odbor za delovne pogoje in družbeni standard in odbor za informiranje.

Tudi ti organi se določijo po paritetnem principu s tem, da izvoli vsaka temeljna organizacija in skupne službe po 2 delegata v vsak odbor.

Med voljenimi organi so razmejene pristojnosti, kot to ustreza položaju in vlogi posameznega organa.

Individualni poslovni organ in generalni direktor delovne organizacije imata v sporazumu določene pristojnosti oziroma pooblastila.

Med organi delovne organizacije je tudi notranja arbitraža za reševanje eventualnih sporov, ki bi nastali med temeljnimi organizacijami v zvezi z medsebojnimi dobavami, opravljanjem storitev, upoštevanjem posameznih rokov, oblikovanjem cen, zagotavljanjem kakovosti in slično.

Sklepanje samoupravnih sporazumov in združevanju v širše asociacije je pristojnost TOZD. K določenim sporazumom pa lahko temeljne organizacije pristopijo skupno pod firmo delovne organizacije, če TOZD tako odločijo.

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA

V vsaki TOZD in v delovni organizaciji se neposredno izvoli odbor notranje kontrole, ki ima nalogo kontrolirati celotno poslovanje TOZD oziroma OZD. Delavska kontrola je organ delovne skupnosti, kateri mora ta poročati o svojem delu. Nadzorstvo nad izvrševanjem sklepov in samoupravnih določil je nova komponenta funkcije samoupravljanja, ki se izvršuje po delavski kontroli.

DELEGATSKA RAZMERJA
Baza delegatskega sistema je TOZD in krajevna skup-

nost. Zato vsaka TOZD in delovna skupnost skupnih služb izvoli iz svoje sredine temeljno delegacijo za zbor združenega dela in delegacije oziroma splošno delegacijo za samoupravne interesne skupnosti. Več delegacij se poveže nato v konferenco delegacij na nivoju delovne organizacije ali izven nje.

NARODNA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Naloga s področja splošnega ljuskega odpora in družbene samozaščite so prenešene v področje skupnih dejavnosti, ki se opravljajo na nivoju delovne organizacije in o njih odločajo skupni organi Poleg delavskega sveta, ki je odgovoren za to področje, sta določena še dva odbora in sicer odbor za SLO in odbor za družbeno samozaščito, ki sta specialno zadolžena z obrambnimi in varnostnimi nalogami. Prek organov in služb v delovni organizaciji se realizacija teh nalog prenaša tudi na temeljne organizacije združenega dela.

SAMOUPRAVNI AKTI

Medsebojna razmerja delavcev v združenem delu in člani kooperanti se urejajo s samoupravnimi sporazumi, statutom in drugimi normativnimi akti. Temeljni samoupravni akti normativnega urejanja je samoupravni sporazum o združitvi TOZD v delovno organizacijo. V nasprotju s slednjim ne sme biti noben drugi akt temeljne ali delovne organizacije.

DRUŽBENO POLITIČNE ORGANIZACIJE

V določenih sporazuma je verificirana tvorna vloga političnih organizacij pri urejanju samoupravnih odnosov v združenem delu. Samoupravni organi TOZD, skupnih služb in delovne organizacije so dolžni političnim organizacijam omogočiti aktivno sodelovanje pri samoupravnih, ekonomskih in družbeno političnih dogajanjih, pri čemer so jih zlasti dolžni seznanjati o vseh pomembnejših vprašanjih. Političnim organizacijam je potrebno zagotoviti tudi materialno osnovo za njihovo delo.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

V tem poglavju je rečeno, da je sporazum odprt in da lahko k njemu pristopijo nove TOZD. Predpisan je tudi postopek za izstop iz sporazuma ter pogoji, ki morajo biti ob tem izpolnjeni.

Sporazum bo sprejet, ko ga bodo sprejeli delavci in člani na svojih zborih in ko ga bodo podpisale pooblaščen osebe iz vsake TOZD.

S tem kratkim povzetkom sem skušal na grobo strniti bistvene značilnosti posamez-

(Nadaljevanje na 9. strani)

SKUPNO DELO - SKUPEN ODDIH

Pravilen odmor delavcev je, to vsi dobro vemo, eden glavnih pogojev normalnega dela.

Zavedajoč se tega, je »Pivka« 1974, leta organizirala letovanje na morju v Mošenički Dragi. Skupaj s podjetjem »TOK« iz Ilirske Bistrice, v lesenih počitniških hišicah s kuhinjo v lastni režiji — so se naši delavci dokaj prijetno osončili in okopali.

Leta 1975 je ponovno organizirano letovanje na pobudo delavcev. Tokrat je izbrana Crikvenica. Najetih je bilo 23 ležišč v devetih sobah, zagotovljena je bila hrana po sistemu »pensionar«. Več kot dva meseca (konec junija, julij in avgust), so se vsakih osem dni menjavali naši delavci, se sončili in kopali ter prijetno osveženi prihajali nazaj na delo.

Del stroškov obeh letovanj je krila sindikalna organizacija, drugi del so plačali delavci sami. Na ta način je omogočen velikega številu delavcev aktiven odmor z vsemi pridobitvami, ki jih ta odmor nudi.

Večina delavcev je dala pozitivno oceno takemu načinu oddiha. Sindikalna organizacija »Pivke« in samoupravni organi delovne organizacije že resno razmišljajo o najemu na daljšo dobo, nakupu ali izgradnji lastnih prostorov ob morski obali. Odmor, kombiniran z zdravljenjem v toplicah ter rekreativnim oddihom v gorah ali na morju bi lahko koristil več delavcem in ne samo v »strogo sezonskih« mesecih, ampak dosti širše: od aprila do oktobra.

Združitev slovenskih perutnarjev v SOZD je vsekakor dala več možnosti hitrejšemu uresničevanju omenjene akcije, s to razliko, da bomo lahko združili

NOVE TOZD V PERUTNINI PTUJ

(Nadaljevanje z 8. strani)

nih poglavij sporazuma, da bi javna razprava, ki je sedaj v teku, bila kar najbolj uspešna in da bi tudi tisti, ki morda ne bodo brali celotnega besedila sporazuma ali ne bodo slišali razlage na zborih delovnih ljudi, vendarle vedeli za kaj gre. Pri vsem tem pa je potrebno poudariti, da je nova samoupravna organiziranost nastala zato, ker za njo obstajajo pogoji in notranje potrebe, ki naj bolj približajo upravljanje delovnim ljudem. Novi samoupravni način dela naj bo spodbuda za čim večje sproščanje ustvarjalnih sil, za boljše gospodarjenje in večjo humanizacijo dela v notranjih odnosih.

BUTOLEN Jakob

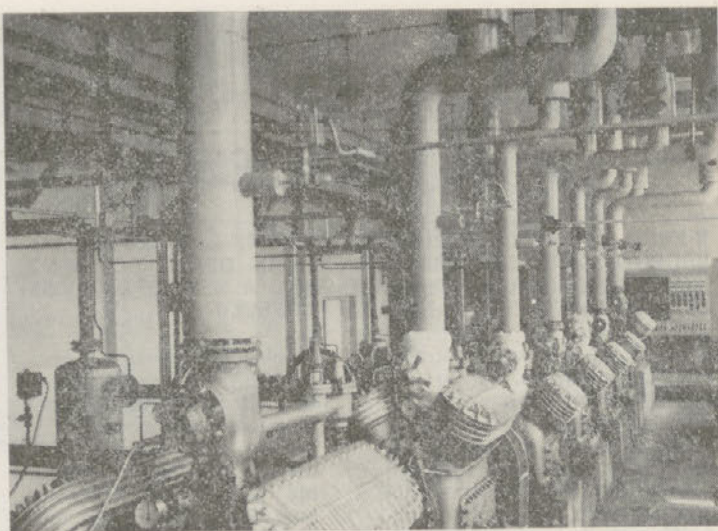
moči in sredstva ter s pospešnim tempom dosegli zastavljeni cilj.

Skupni odmor delavcev treh slovenskih perutnarjev bo prispeval tudi k medsebojnemu zblizovanju, oblikovanju skupnih rešitev različnih problemov, izmenjavi izkušenj — predvsem pa skupnemu nabiranju novih moči v zdravem in sončnem okolju.

Sindikalna organizacija »Pivke« pričakuje, da se boste kmalu aktivno vključili sindikalni organizaciji drugih dveh partnerjev v SOZD v to akcijo ter predlaga formiranje t. i. iniciativnega odbora za skupni oddih.

V razgovorih z delavci, samoupravnimi organi ter vodilnimi delavci podjetja se je formiralo stališče, da bi bilo dobro, če bi analiziral iniciativni odbor za skupni oddih tri osnovne možnosti in sicer:

1. skupno koriščenje že obstoječih objektov za rekreacijo in oddih,

Strojnica hladilnice v perutninski klavnici v Ptuj

2. skupni najem objektov za letovanje na morju oz. planini in
3. dolgoročneje programiranje izgradnje skupnih objektov za odmor.

Ta odbor naj bi bil čim prej formiran. Predlagamo rok februar 1976.

V ta namen je treba izvoliti v vsaki delovni organizaciji po dva člana v ta iniciativni odbor ter določiti termin prvega sestanka.

Pričakujemo že konkretne ponudbe kot jih tudi sami pripravljamo.

Milinković Slobodan

Je res vse opravičljivo?

Kako naglo mine čas v delu, v skrbeh in v odgovornosti. Ni še dolgo tega, ko se je pisalo leto 1975 in že pišemo leto 1976.

Na poti je druga številka našega skupnega glasila. Prijatelji in sodelavci so pomagali pri prvih korakih in tako bo tudi v bodoče. Vsi bomo podpirali in se trudili, da bo to naše skupno glasilo resnično glasilo nas vseh.

Že prva številka je imela dobro vsebino in je ob naših skupnih naporih kaj kmalu prerastla začetne težave. Ton in vsebino bomo kreirali vsi, ki vidimo v tem mesečniku informativno, strokovno, zabavno in družbeno koristen časopis.

Glasilu je takšno kot je: lepo po zunanjem videzu, koristno in angažirano po vsebini. Namenjeno je nam vsem. Če zanemarim strogo informativni del, je javna tribuna za vse, ki kaj vedo in hočejo kaj koristnega povedati drugim.

Prav tu pa mislim, da se nam je že zataknilo. Tudi prva in doslej edina številka ni preživela zamišljenega hotenja. Sprašujem se, zakaj in čemu? Komu je potrebno, da je že na samem začetku v glasilu polemičnost in tedenci-oznost? Večina njih, ki so prispevali besedila in zapise, so bili vzdržani, pa čeprav vemo vsi, da nekaj škriplje. Zato

sem še bolj prepričan in prav zaradi tega mislim, da ni potrebno »na juriš« zavzemati določenih položajev in se krastiti v svetniškem sijem.

Vsi vemo, da je taka vloga lahko silno nevhvaležna. Mislim na članek tovariša Stojana Hergoutha, za katerega smatram, da po vsej verjetnosti ni napisan z najboljšimi nameni. Zakaj pogrevati stare preživle probleme in čemu obračati določene resnice, če to povzroča in podpihuje strasti in reakcije, ki ne gredo v prid naši skupni stvari — SOZD-u.

Osebnostno bi se takemu pisanju izognil. To priporočam tudi drugim piscem. Ne navajam pa tega zato, ker ne bi mogel demantirati stvari, o katerih govori članek, ampak zlasti zato, ker smatram, da tako pisanje ne doprinaša k reševanju problemov, ki so tudi brez enakih člankov že dovolj zapleteni.

Zato že vnaprej zagotavljam, da ni bil moj namen vračati se z istim ali sličnim, ampak me k temu sili neko drugo dejstvo. Mislim namreč, da bi moralo naše glasilo med drugim služiti tudi takemu namenu, kot je boljše sporazumevanje in sožitje naših kolektivov. Povsem jasno je, da ima naše glasilo še drugačno vlogo. V nobenem primeru pa ne bi smelo vplivati na to, da nas še posebej razdružuje. Članki polemične narave, zlasti še, ko so pisani z name-

nom, da se doseže postavljeni cilj, so v našem glasilu neprimerni in mislim tudi nezaželjeni. Ne me napak razumeti! V nobenem primeru nisem nasprotnik resničnih in konkretnih obravnav, zlasti še, če so poleg navedenega tudi še aktualne. Sem pa sovražnik vsega pisanja, ki želi tendenciozno prikazati neke stvari ali probleme, ki so poleg drugega že bili večkratni predmet razprav in danes niso več pereči.

Zlasti pa me moti to, če si nekdo lasti braniti družbo pred škodljivimi pojavi, pri tem pa morda tudi sam nosi določeno odgovornost. Take stvari vedno označimo kot neprimerne, ne samo do sebe, ampak tudi do drugih. Zato mislim, da takj polemiki ni mesta v našem glasilu.

Pri takem pojmovanju o nekem prispevku predlagam uredniškemu odboru in apeliram na odgovornega urednika, da v bodoče ne daje mesta škodljivim namenom v našem glasilu. Če že kdo hoče, da se določeno vprašanje ali tema ali pogledi na konkretne stvari razčistijo tudi prek našega časopisa in če gre v takem primeru za koristno stvar nas vseh, sem po svojih zmoglostih pripravljen sodelovati. Želim le to, da se izognemo vsemu tistemu, ko nekdo s posploševanjem želi obiti resnico ali pa namerno prezentira stvari tako, kot one ni-

(Nadaljevanje na 10. strani)

IZBIRA BROJLERSKIH STARŠEV

PRIPRAVLJENI NA STROKOVNO SODELOVANJE

V ZVEZI S ČLANKOM HERGOUTA (»PERUTNINA« ZALOG NA DOBRI POTI») SMATRAMO ZA POTREBNO, DA OSVETLIMO TUDI Z NEKOLIKO DRUGAČNEGA ZORNEGA KOTA NEKATERE NAVEDBE V NJEGOVEM ZELO ZANIMIVEM PRISPEVKU.

Ne bi si spuščali v dolgotrajno strokovno polemiko, ker to verjetno ni zanimivo za povprečnega bralca našega glasila. Prepričani smo, da bo potrebno s strokovne plati podrobno razčistiti vse faktorje, ki vplivajo na odločitev pri izbiri brojlerskih staršev. Upamo, da bomo pri tem delu deležni potrebne tovariške strokovne podpore vseh zainteresiranih in odgovornih v SOZD.

Presenetil nas je očitek, da nismo v dovoljni meri pripravljene na sodelovanje. Skupno so izdelale strokovne službe vseh treh OZD program testiranja vseh treh provenienc. Podrobno smo se dogovorili o načinu spremljanja testa v direktni proizvodnji in o načinu spremljanja rezultatov primerjalnih klanj v vseh treh klavnicah. Zastavljeni plan dela smo tudi realizirali. Žal pa so se pojavile bolezni v

vzrejem poizkusu pri nekaterih proveniencah v testu (Respiratorna mikrop plazmoza, kužni tremor), kar je tudi vplivalo na končne rezultate vrednotenja posameznih provenienc. Tudi pri programu ugotavljanja klavnih lastnosti v klavnicah smo ugotovili, da rezultati niso popolnoma objektivni, ker so imele v tem obdobju nekatere članice SOZD večje probleme v svoji proizvodnji.

Razširjeni strokovni kolegij naše OZD je obravnaval na svoji seji z dne 18. 3. 1975 rezultate primerjalnih testiranj piščancev raznih provenienc. Po obsežni strokovni diskusiji in analizi navedenih dejstev je bil sprejet:

SKLEP: Strokovni kolegij je sprejel rezultate testiranja treh pasem brojlerjev in je po prikazanih rezultatih odločil, da še v nadalje obdržimo pasmo Hubbard.

Tehnični kolegij SOZD je dne 21. 3. 1975 podrobno analiziral rezultate testiranja. Zaradi opisanih okoliščin (težave v vzrejah) se nismo zedinili o provenienci, ki bi bila enotna za SOZD.

Z željo za boljšim in tesnejšim sodelovanjem pri reševanju postavljenega strokovnega problema so se prisotni strokovnjaki med drugim zedinili za širše navzkrižno testiranje brojlerjev v redni tekoči proizvodnji pri vseh članicah SOZD.

V zvezi s tem so bili sprejeti naslednji:

SKLEP (4): V redni kooperacijski proizvodnji članica SOZD se izvrši navzkrižno testiranje brojlerjev HY, HU in ROSS v obsegu najmanj 100.000 piščancev posamezne provenienc (medsebojna zamenjava piščancev ali valilnih jajc). Brojlerji naj se testirajo v pitališčih do 12.000 kom.

SKLEP (5): Ponovijo se primerjalna klanja brojlerjev vseh treh provenienc.

SKLEP (6): Do 15. aprila se članice SOZD odločijo o realizaciji predlogov tehničnega kolegija (sklep 4 in 5).

S sprejetjem tega sklepa smo skupaj izrazili močan dvom v rezultate dosedanjega dela, ker sicer ponavljanje testiranja ne bi bilo potrebno. Žal do realizacije sklepov tehničnega kolegija SOZD ni prišlo.

Prepričani smo, da bomo še naprej skupaj načeli in uspešno rešili zastavljene strokovne probleme.

Pri našem delu pa moramo imeti vedno posluš za vse pripombe in dragocene sugestije, ker bi se lahko negativno odra-

žala kakršnakoli preneglenja strokovnih odločitev na rezultatih našega celotnega poslovanja.

Verjamemo, da je želel avtor članka z dobrim namenom spodbuditi skupno intenzivno strokovno delo, ki bo dalo v prihodnosti dobre rezultate, kar bo koristilo poslovanju vseh OZD, afirmiralo SOZD in njegove strokovne službe ter prispevalo k našim splošnim družbenim stabilizacijskim naporom.

Ciril Varga
Marko Volk

STROKOVNE NOVICE

EVAPORATIVNO HLAJENJE

Ernest Walpole z Delawarske univerze v ZDA je razvil evaporativni način hlajenja, kjer se zrak potiska prek vlažnih blokov, ki so namočeni z vodo, ki se razpršuje iz perforiranih cevi. Zrak gre prek blokov, kjer prične voda izhlapevati, pri tem pa izgublja toplotno energijo.

Walpole je tako zmanjšal temperaturo v brojlerskem objektu za več kot 8 %, kar je dovolj za zaščito živali pred toplotnim stresom celo v najtoplejših poletnih dneh. Dejstvo je toplejši dan, je hitrejša izhlapevanje in tako se tudi večja stopnja hlajenja.

Ta sistem ni izumil Walpole, toda napravil je nekaj izboljšav na njem. Za prihranek na vodi in energiji je sistemu dodal termostat in humidistat, ki prične delovati nad 27 °C in pod 80 % relativno vlažnostjo. Za kontrolo količine vode, ki teče po blokih, je dodal senzorje vlažnosti.

NOČNA SVETLOBA POVEČUJE PRIRAST BROJLERJEV

V primerjavi z naravno svetlobno skalo od 12 ur sve-

tlobe, 12 ur teme, se prirastek vzreje brojlerjev pri stalni svetlobi poveča za 3,6 % brojlerja. Te študije so opravili v ZDA.

Znanstveniki, ki se ukvarjajo s perutnino v južnem raziskovalnem laboratoriju za perutnino v Missisipiju ZDA, so izpostavili seksološko mešano skupino brojlerjev v poletnem času naravni svetlobi. Drugo skupino pa so izpostavili dnevni svetlobi, ki so jo podaljšali z umetno preko noči. Prva skupina je imela v poprečju 1,5 dneva daljšo rast do iste telesne teže kot druga skupina. Pri 21 °C se je ta razlika povečala na 3 dni, kar je 7 % manjši prirast.

Prav tako so opravili poizkuse režima naravne svetlobe do 5 tedna starosti, po tej starosti pa režim stalne svetlobe do osmega tedna. Tudi ta poizkus je potrdil razliko prirastka v prid brojlerjev, ki so bili izpostavljeni 13 luxov intenzitete stalne svetlobe 24 ur na dan.

(Poultry International
Prevedel Marijan
Kovačič iz Pivke)

NAPROSAMO VAS, CENJENE BRALCE, POSILJAJTE NAM STROKOVNE NOVICE S PODROČJA PERUTNINARSTVA, DA JIH BOMO OBJAVLJALI IN TUDI TAKO PRISPEVALI K STROKOVNEMU IZPOPOLNJEVANJU NASIH SODELAVCEV.

UREDNIŠTVO

Je res vse opravičljivo?

(Nadaljevanje z 9. strani)

so. Ne lastim si pravice granjanja ali celo »soljenja pameti« od odgovornemu uredniku in uredniškemu odboru, ampak želim opozoriti le na dejstva, ki so po mojem mnenju škodljiva za skupno stvar. Predlagam, da se v našem glasilu najde vedno prostor za zapise, ki so konstruktivni in resnični, ne pa za take kot je navedeni zapis.

Prepričan sem, da bo uredniški odbor posvetil vsaj trenutek časa navedeni sugestiji in v tem smislu ukrepal. Mislim, da smo vsi popolnoma in vedno prepričani, da polemično pisanje ni najtežja stvar na svetu in da z besedno igro in igro okrog resnice znamo manipulirati tudi drugi. Če bo uredniški odbor še nadalje dopuščal tako polemično in tendenciozno pisanje, potem sem takoj pripravljen prijaviti se že v naprej na odgovor za takšna in slična bodoča pisanja. Toda verjemite mi, da me to ne zadovoljuje, ker mi še vedno ostaja odprto vprašanje: ali je takšno pisanje resnično potrebno in predstavlja doprinos stvari ali pa pomeni kaj drugega?

Milan LONGHINO

Kooperanti v življenju in delu

Vas Zalog leži med avtocesto in cesto, ki pelje skozi pivško ravnino proti Rijeki. Stoletja je bila tiha in popotnik, ki je hitel po ravnini, jo je komaj uzrl, tako so se hiše druga za drugo skrile pred burjo, koder se svet počasi spusti v dno plitve kotanje. Vse okrog nje pa so do nedavna bila polja in senožeti, med Pivko, ki si leno krči strugo z nešteti zavoji in železnico, ki se je vtirala v neprijazen hrib, podnožje Javornika in drugih senožeških gozdov.

KMEČKE HIŠE SO DRUGAČNE

»Danes,« pravijo Bizjakovi, »se naša vas urbanistično že stika s Postojno, saj mejimo neposredno na tako imenovano industrijsko cono. V neposredni bližini so čisto nova poslopja, kot Cestna baza, LIV, obnovljeni Transavto in še se bo gradilo. Tod živimo že najmanj pet rodov,« pravi stari oče Franc, »od časov, ko je skozi dolino hotela po uglajeni cesti proti Dunaju vojska francoskega cesarja. Pred nekaj leti je bilo le trideset hišnih števil, zdaj pa je že precej novih hiš delavcev in marsikatera kmečka hiša je dobila čisto novo podobo.«

V skladu z napredkom okrog njih so se ekonomske obnove lotevali tudi Bizjakovi. Zahvaljujoč trdnemu rodu jim moč in sredstev za takšen podvig ni manjkalo. Gradili so na dosežkih svojih prednikov in le-te oplemenitili z znanjem in s svojimi žulji.

VELIKE SPREMEMBE

V letu 1965, ko so se vsak dan skrbno ozirali proti Nanosu in tuhtali, ali je radijska napoved zadeta, so bili še trdni kmetovalci in so živeli predvsem od živinoreje, prodaje lesa in krompirja. Zato so sejali tudi žitarice za hišno porabo. »Tistega dne, ko sem se oglasil v Neverkah pri »Pivki« perutninskem kombinatu, pa se je začelo pri nas desetletje načrtov, gradenj, modernizacije, omahovanja in slabih slutenj, vnovičnega zaleta in še večjih naložb in končni rezultat je, da redimo danes 18.000 piščancev, seno pa vse prodamo kmetijski zadrugi.« Tako pove gospodar Franc mlajši.

Na 10 ha obdelovalne zemlje v glavnem kosijo, veliko dela pa imajo tudi v gozdu, ki meri 18 ha.

USPEŠEN ZAČETEK KOOPERACIJE

»Da bi mi tistikrat kdo povedal, koliko dela in skrbi bom imel s preurejanjem poslopja za piščance, se verjetno ne bi tako zlahka odločil za kooperacijo. Vsa leta smo popravljali, nazadnje pa vse podrli in znova naredili. Skrajša je kombinat dal na kredit opremo, kot so električne koklje in ročni krmilniki in del posojila, senik in lopo za vozove sem pridelil za rejo brojlerjev. Začel sem s 5.000 piščanci. Čez pet let sem namenil večji del poslopja za piščance in živino sem skrčil na nekaj repov. Prej smo redili vedno od 12 do 17 glav in obdelovali smo z mehanizacijo na žive konjske moči, kot so kosilnica ter gradblje. Te sem kupil že sedemindesetletnega, 1968. leta sem

nabavil traktor z vsemi priključki za delo na travniku in njivi. Rabim to tudi v gozdu.«

Odkup živine je bil preveč negotov in dasiravno tudi s prodajo piščancev ni bilo vedno rožnato, se je vseeno odločil za trdnjše sodelovanje s Perutninskim kombinatom, saj je le-ta krizna obdobja prebrodil, ne da bi kooperantom zmanjševal dogovorjeni dohodek.

»Najel sem dva kredita pri podjetju v Neverkah, ki je družno z banko v Kopru dalo še kar ugodne kreditne pogoje, podjetje

Franc Bizjak, stari oče

pa mi je dalo na odplačevanje tudi vso sodobno opremo. Prvi kredit sem že odplačal, drugega v višini 90.000 din in opremo pa še odplačujem po 10.000 din od turnusa.«

ZAČELI SMO IN VZTRAJALI

Povejte bolj podrobno, kako ste adaptirali in opremljali vzrejašče in sploh, kako ste vse to zmogli, sem zaprosil gospodarja.

»Ni bilo lahko in tudi danes komaj zmagujemo delo. Pri hiši nas je dosti, a za delo vse manj. Sreča je, da so mi starši vsa leta pomagali pri delu. Čeprav že oba čez sedemdeset let, pomagata pri vsakem opravilu. Mati Tončka gospodinj, z očetom sva najmanj polovico sama podirala in zidala, opremljala vzrejašče, ob tem pa smo hodili v gozd in na polja. Oba tudi rada

Franc Bizjak, mlajši, pri novih hlevih

poskrbita za piščance. Sam sem še kar pri močeh za delo, napolnil sem življenja kupo približno do polovice, lani sem jih bil štideset. Žena Marija je štiri leta mlajša in dela v delikatesi v Postojni. Gostinski poklic jo veseli, saj je doma iz gostilne na Bukovju. Obe hčeri tudi hodita zdoma, Lidija ima 14 let, gre v 7. razred osnovne šole, mlajša šest let stara Tanja pa v vrtec. »Danes je Tanja v postelji, vročino ima in samo pila bi. Strežeta ji Tončka, ki je dobra stara mama in stari ate Franc, ki je še boljši, saj je Tanji omogočil, da je s kavča izpod odeje gledala televizijsko pravljico. Morda bo laže ugnala mums v kozji rog?«

Tončka, 46 let je v Zalogu, se je priselila namreč iz Narina, vasi v košanski dolini, se rada spominja, kako je bilo vse drugače prej, ko so neumorno kmetovali in gozdarili. »Najbolj smo ponosni«, je rekla, »na našo štirino, vodnjak, ki je neizčrpen vir talne vode, tako, da je tudi piščanci ne morejo popiti. In kako je hladna poleti, prileže se žejnemu in ogretemu težaku na kmetih, ob dobrem prigrizku in kapljici seveda. Vodnjak ima hiša že 100 let.«

MORALI SMO VČASIH POTREPITI

»V teh letih«, nadaljuje gospodar Franc, »je bilo največ težav z nabavo materialov, ki sem jih potreboval za ureditev pitališča

za piščance. Pa skrbi so bile, al sem se prav odločil, ko piščanci niso šli gladko v prodajo. 1973. leta smo živino docela opustili in usposobili hlev za 18.000 piščancev, zato smo nadzidali gornjo etažo. Že prej smo za 14.000 živali morali namestiti krmilni stroj s cevnim krmilnim trakom, kajti z očetom sva se naveličala težačiti za stotine ton krme. Tudi z dvigalom si ob tolikem številu nisem mogel več pomagati. In končno sem moral še v slednjo veliko investicijo zato, da sem peči na drva zamenjal s centralno kurjavo.

Peči so gohtale veliko drv, niso pa dale enakomerne toplote; veliko kalorij je brez haska ušlo skozi zračnike. Z radiatorji pa se ogreje zrak ob vstopu v vzrejni prostor in učinek toplote je gospodarnejši; odkar tako ogrevamo, prihranimo dosti krme. Manj skrbi imamo, kar zadeva ogenj, ponoči pa še vstajamo, posebno prve tedne, ko so prižgane električne koklje. V zadnjih treh turnusih smo pokurili 22 ton premoga, drv pa ničkoliko m³, ne vemo niti koliko, saj jih ogromno speljemo iz gozda.«

DELO NAS JE UČILO

Kakšne težave so vas še spremljale v reji piščancev?

»Predvsem moram povedati, da smo se razvijali in napredovali (Nadaljevanje na 12. strani)

Dvorišče je dobro zastraženo

Kooperanti v življenju in delu

(Nadaljevanje z 11. strani)

vzajemno s kombinatom. Če pomislim, kako drugače je danes tam v Neverkah, koliko novih stavb in obratov in kako skromno je bilo na začetku. Največ težav je bilo z nezadovoljivo kvaliteto en dan starih piščancev, ki jih po drugi strani nisem negoval, kot bi bilo treba, saj v starem vzrejališču nisem zadostil osnovnim zahtevam tehnologije. Bolezni kot posledek obojega, so desetkale zaslužek, tako moj kot kombinatov. Z roko v roki pa smo nekako izgladili nesporazume in vlagali denar za izboljšanje stanja. Ob takem boju seveda ni ostalo dosti denarja za osebni standard. Izboljšali smo notranjost hiše, opremili sobe, kuhinjo in kopalnico in si tako dokazali, da je vredno delati in živeti za napredek tudi na vasl.

USPEHOM SLEDI ZADOVOLJSTVO

Kako ste zadovoljni z rezultati v reji piščancev in kako s sodelovanjem pri TOZD obrat za kooperacijo »Pivke«?

»Kadar je vzreja uspešna, smo vsi zadovoljni, ko pa ne gre, smo vsi slabe volje! Zadnja leta je obrat v marsičem napredoval, predvsem je izboljšal organizacijo prevzema živali v klavnico, dovoz krme je bolj reden, piščanci so bolj odporni in strokovne službe so me naučile učinkovito razkuževati vzrejališče. Vsa leta se me spodbujali in svetovali, kje so ključni razlogi za neuspele vzreje. Ne rečem, s tem ali onim strokovnim delavcem se včasih tudi sporečemo, a se s časom vse slabo pozabi, skupni uspehi pa nas zblížajo.«

Nekaterim kooperantom dela največ preglavic lov in nakladanje piščancev na kamione?

»Pri nas s tem nimamo težav! Do sedaj sem oddal že 49 turnusov brojlerjev in ko se je večalo število piščancev, je bilo treba več nakladalcev, ki nam radi priskočijo na pomoč. Seveda drži, da je nakladanje piščancev velika postavka v stroškovniku kooperanta.«

ZA VSE KORISTNE IZKUŠNJE

In vaši dosežki v reji?

»Kot sem že dejal, dokler nisimo izboljšali in posodobili tehničnih lastnosti vzrejališča, je

bilo več vrst rezultatov. Več slabih kot dobrih. Zadnje leto pa smo dosegli težo od 2,18 kg v 62,5 dneh do 1,78, 1,84 v 55 dneh in zadnje 1,86 kg v 57 dneh. Izkoristek krme še ni tako dober kot pri mnogih drugih kooperantih, vendar prihranimo po navadi 1000 kg krme, pa tudi že tri tone. Brez zdravljenja žal vzreja še ne gre v vsakem turnusu. Je pa res, da kolikor ne bi bilo prihranka krme, bi z zaslužkom 1,50 din pri 1 kg dobro ne shajali, saj plačamo, kot sem že dejal, en stari milijon anuitete od vzreje. Zato je prav, da se poveča plačilo za naš trud in vložena sredstva.«

Koliko delovnih ur porabite v reji?

»V začetku, prva dva tedna po 10 ur na dan, nato pa seveda manj, odvisno tudi od zdravstvenega stanja piščancev. Imam pa pripombo, da so nekatere pavze med vzrejami predolge.«

NEKAJ ČASA OSTANE ZA RAZVEDRILLO

Kako je pri vaši hiši s prostim časom?

»V glavnem vsi radi beremo, imamo naročeno Delo, Jano, Kmečki glas, Otroci in družina, tudi Pero z zanimanjem pričakujemo. Novice največ izvemo po televiziji. Z ženo sva bila predlani mesec dni v ZDA, kjer imamo sorodnike in zdaj, ko ni toliko ročnega dela, si privoščimo tudi izlete v sosednje dežele. Pri hiši imamo hrošča, ki je že tretji jekleni konj pri hiši.«

Kako se vključujete v samopravo?

»V glavnem v krajevni skupnosti.«

Ali ste pokojninsko-invalidsko zavarovani?

»Nisem vedel, da se je kar 60 kooperantov naše TOZD zavarovalo, no, o zavarovanju bom moral še razmisliti in dobiti natančnejše informacije, kakšne so moje možnosti.«

In za konec, kaj bi sami radi povedali?

»Nič ne pomisli, koliko odrekanja in naporov terja od kmetovalca dandanašnji tehnološki napredek in da so velike investicije v osnovna sredstva kot predpogoj za delovno mesto na kmetiji.«

Vital Turnšek

BITKA ZA SOZD

Uveljavljanje, zlasti pa uresničevanje ciljev in nalog SOZD, poteka po mnenju mnogih pristojnih forumov dokaj počasi. Ta ugotovitev velja za vso Slovenijo in tudi mi nismo izjema. Menda smo izjema le v tem, da bolj javno in glasno urejamo naše vrste in razčiščujemo sporna stališča. Vprašajmo se, ali je to tudi prava pot? Morda puščamo na ta način tudi vtis še večjih nesoglasij kot so v resnici? Bodi tako ali drugače, kar smo na tak način začeli, moramo tudi dokončati.

Namig in potrebo po parcialnem vsklajevanju na ravni podjetij, občinskih skupščin in občinskih konferenc ZKS, smo realizirali v preteklih dneh, ko smo obiskali vse tri delovne organizacije in smo skupaj s predstavniki občinskih skupščin ter komiteja sedli za mizo k resnim in delovnim pogovorom. Začeli smo v Ptuj 12. 1., nadaljevali pa 21. 1. o Pivki in končali 22. 1. 1976 v Ljubljani.

Nedvomno so bila na pogovorih v ospredju zelo konkretna vprašanja SOZD ter njenega bodočega obstoja, zlasti pa konfrontacija stališč, delovnih organizacij, občin, družbenopolitičnih ter samoupravnih organizacij in vodstev občin in podjetij. Največ so se pogovarjali o globalni delitvi dela, pogojih za njeno ustvaritev v SOZD, o potrebnem združevanju sredstev in financiranju. Ni manjkalo tudi resnih razprav o kadrovskem vprašanju tako v SOZD kot v delovnih organizacijah. Z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da nismo imeli glede na globalno delitev dela in s tem

povezano problematiko v delovnih organizacijah nasprotujočih stališč. Pogovori so razjasnili mnoga vprašanja, ki so za našo združbo vezana in se nanašajo na interese posamezne delovne organizacije ali kraja ter s tem tudi skupščin, kjer imajo delovne organizacije sedež. Naj navedemo samo nekaj obravnavanih vprašanj: status in obseg dela v Rodici, dejavnost in obseg posameznih delovnih organizacij, nova vlaganja, skupne funkcije, kadrovanje, vloga SOZD v celotnem kompleksu perutninarstva v SRS in Jugoslaviji ter ob tem potrebna podpora in aktivnost sekretariatov, zbornice, družbenopolitičnih in oblastnih faktorjev.

Ti sestanki po občinah nas obvezujejo, da ukrepamo in dokončno razbistriamo kalne vode SOZD. Zato je dana popolna podpora SOZD, da v začetku marca organiziramo skupen sestanek vodstva in samoupravnih organov SOZD, vodstev občinskih skupščin in občinskih konferenc ZKS, vodstev delovnih organizacij, samoupravnih in družbenopolitičnih vodstev delovnih organizacij, po strokovni plati pa tudi odgovorne in vodilne ljudi Gospodarske zbornice in Rodice.

Na tem zboru najodločujočih činiteljev in »krojačev« naše SOZD bomo dali končno piko na »i« ter odpečatili ali zapečatili usodo SOZD. Prav je, da to storimo s polno mero odgovornosti, odkritosti, utemeljenosti stališč, zlasti pa z večjo pripravljenostjo za dogovarjanje in sporazumevanje.

Franc Tomanič

GLASILO BODI ZRCALO IN VEZ MED NAMI